

Alianța Organizațiilor pentru
Persoane cu Dizabilități
din Republica Moldova

RAPORT DE MONITORIZARE

A ACȚIUNILOR OBIECTIVULUI 8 AL PLANULUI DE ACȚIUNI PRIVIND IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI NAȚIONAL DE INCLUZIUNE SOCIALĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI PENTRU ANII 2017 – 2022

Studiu de caz a raionului Edineț

Edineț, 2018

Această publicație este realizată în cadrul proiectului „Parteneriate locale și implicare națională pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități”, implementat de Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova, cu suportul Fundației Est-Europene în parteneriat cu Centrul “Parteneriate pentru Dezvoltare”, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Guvernul Suediei.

Cuprins

Acronime și abrevieri	2
Rezumat	3
Introducere	4
Capitolul I. Descrierea implementării acțiunilor monitorizate	7
Capitolul II. Descrierea gradului de realizare a acțiunilor	14
Capitolul III. Concluzii și recomandări	17

Acronime și abrevieri

ANOFM	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AO AREAP	Asociația Obștească „Asociația Raională pentru Educarea Adulților Prutul de Sus”
AOPD	Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova
APC	Administrația Publică Centrală
APL	Administrația Publică Locală
BNS	Biroul Național de Statistică
CNDDCM	Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă
DASPF	Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
O.S.	Obiectiv specific
PNISPD	Planul Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități
STAS	Structura Teritorială de Asistență Socială

Rezumat

Pornind de la prioritățile naționale în domeniul incluziunii sociale și punctele slabe ale sistemului prezentate în PNISPD, Asociația Obștească „Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova” (AOPD) în parteneriat cu AO AREAP Edineț și-a propus monitorizarea implementării la nivel raional și local a prevederilor Obiectivului 8. *Consolidarea capacităților instituționale pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități* al PNISPD.

Scopul monitorizării este îmbunătățirea planificării și implementării anuale a obiectivelor și acțiunilor PNISPD, inclusiv de către APL de nivelul I și nivelul II.

Monitorizarea implementării celor 3 acțiuni selectate s-a bazat pe analiza de conținut, analiza datelor statistice și organizarea ședințelor cu reprezentanții APL II din raionul Edineț. Astfel, au fost analizate informațiile disponibile pe paginile web ale APC și APL, răspunsurile APL de nivelul II la demersurile AO AREAP și AOPD, și rapoartele de activitate ale autorităților responsabile de implementarea Obiectivului 8.

Ținând cont de faptul că acțiunile monitorizate sunt cu caracter continuu, având perioada de implementare 2017-2022, estimarea gradului de realizare a fiecărei acțiuni s-a realizat cu ajutorul **calificativelor: nesatisfăcător; satisfăcător; bine; excelent.**

Constatările și recomandările aduse în acest raport sunt menite să contribuie la conștientizarea importanței capacitării actorilor responsabili de implementarea PNISPD și drept urmare la ridicarea nivelului de realizare al PNISPD.

Printre principalele constatări putem menționa:

- Din cele 3 acțiuni monitorizate, la nivel de APC și APL II, două au fost realizate bine și una satisfăcător, iar la nivel de APL I două au fost realizate satisfăcător și una nesatisfăcător.
- Din răspunsurile la demersurile AOPD și AREAP expediate către consiliul raional și primăriile raionului Edineț, constatăm că APL de nivelurile II și I nu conștientizează pe deplin responsabilitatea privind realizarea acțiunilor care le sunt delegate conform planului de acțiuni pentru implementarea PNISPD. Din cele 32 primării doar 22 au răspuns la demersurile expediate de AO AREAP.

Dintre recomandări, putem evidenția următoarele:

- Acordarea de asistență din partea APC și capacitatea APL I și II în vederea implementării la nivel local a acțiunilor delegate în mod corespunzător.
- Alocarea resurselor financiare corespunzătoare pentru realizarea acțiunilor planificate în PNISPD, inclusiv pentru capacitatea instituțiilor responsabile de implementare, realizarea cercetărilor, etc. inclusiv la nivelul APL I și II.
- Instituirea mecanismelor de monitorizare a progresului în implementarea PNISPD de către APL I și II.

Summary

Taking into consideration the national priorities in the field of social inclusion and weaknesses of the system presented in NPSIPD (National Program for Social Inclusion of People with Disabilities), Public Association “Alliance of Organizations for Persons with Disabilities in the Republic of Moldova” (AOPD) in partnership with AO AREAP Edinet aimed to monitor the implementation at regional and local level provisions of the Objective 8. *Consolidation of institutional capacities for implementing the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities* of NPSIPD.

The **purpose** of monitoring is to improve the planning and annual implementation of NPSIPD’s objectives and actions, including by LPAs Level I and Level II.

Monitoring the implementation of the 3 selected actions was based on content analysis, statistical data analysis and organization of meetings with APL II representatives in Edinet region.

Thus, there was analyzed information available on CPA and LPA webpages, LPA level II responses to AO AREAP and AOPD, and activity reports of authorities responsible for the implementation of Objective 8.

Taking into account that the monitored actions are continuous, having the implementation period 2017-2022, estimation of achievements for each action was carried out with the following **qualifiers: unsatisfactory; satisfactorily; good; excellent.**

The findings and recommendations made in this report are meant to help raise awareness of the importance of capacity of actors responsible for the implementation of NPSIPD and consequently to increase the level of NPSIPD implementation.

The main findings:

- Of the 3 actions monitored at CPA and LPA level II, two were good and one was satisfactory, and at LPA level I two were satisfactory and one was unsatisfactory.
- From the responses to AOPD and AREAP sent to the regional council and mayor’s office of Edinet region, we find that the LPAs of Level II and I are not fully aware of the responsibility for carrying out actions that are delegated to them according to the actions plan for the implementation of NPSIPD. Of the 32 mayor’s offices, only 22 responded to the requests sent by AO AREAP.

Among the recommendations, we can highlight the following:

- Provide CPA assistance and capability for LPAs I and II to implement at the local level actions delegated accordingly.
- Allocate adequate financial resources for the implementation of actions planned in NPSIPD, including for empowerment of institutions responsible for the implementation, carrying out of research, etc. including at LPA level I and II.
- Establish mechanisms for monitoring the progress in implementation of NPSIPD by LPA I and II.

Резюме

Исходя из национальных приоритетов в области социальной интеграции и слабых сторон системы представленной в НПСИЛОВ (Национальная программа социальной интеграции людей с ограниченными возможностями), Общественное Объединение «Альянс организаций для людей с ограниченными возможностями в Республике Молдова» (АОЛОБ) в партнерстве с АО AREAP Единец предложило осуществлять мониторинг реализации на районном и местном уровне положений Задачи 8. *Укрепление институционального потенциала для реализации Конвенции ООН о правах людей с ограниченными возможностями* НПСИЛОВ.

Целью мониторинга является улучшение планирования и ежегодной реализации целей и действий НПСИЛОВ, в том числе посредством МОУ уровня I и уровня II.

Мониторинг реализации 3 выбранных действий основан на анализе содержания, статистическом анализе данных и организации встреч с представителями МОУ II из района Единец.

Таким образом, была проанализирована информация, доступная на веб-страницах ЦОУ и МОУ, ответы МОУ уровня II на ходатайства АО AREAP и АОЛОБ и отчеты о деятельности органов, ответственных за реализацию Задачи 8.

Принимая во внимание, что отслеживаемые действия являются непрерывными, с период реализации 2017-2022г.г., оценка степени реализации каждого действия была сделана с помощью следующих **оценок: неудовлетворительно; удовлетворительно; хорошо; отлично.**

Выводы и рекомендации приведенные в данном отчете, призваны помочь повысить осведомленность о важности потенциала субъектов, ответственных за реализацию НПСИЛОВ, и, следовательно, повысить уровень реализации НПСИЛОВ.

Среди основных выводов можно отметить:

- Из трех отслеживаемых действий, на уровне ЦОУ и МОУ II, два были реализованы хорошо и один удовлетворительно, а на уровне МОУ I два были реализованы удовлетворительно и один неудовлетворительно.
- Из ответов на ходатайства АОЛОБ и AREAP, отправленные районному совету и в примэрии района Единец, установлено, что МОУ уровней II и I не полностью осознают ответственность за выполнение действий, которые им делегированы в соответствии с планом действий по реализации НПСИЛОВ. Из 32 примаров только 22 ответили на ходатайства, отправленные АО AREAP.

Из рекомендаций можем выделить следующие:

- Предоставить помощь ЦОУ и обеспечить способности МОУ I и II выполнять на местном уровне действия делегированные соответствующим образом.
- Выделить достаточно финансовых ресурсов для реализации действий запланированных в НПСИЛОВ, включая для усиления учреждений ответственных за реализацию, проведение исследований и т.д., включая на уровне МОУ I и II.
- Создание механизмов для мониторинга прогресса в реализации НПСИЛОВ МОУ I и II.

Introducere

În contextul implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Programul Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități pentru anii 2017 – 2022 (PNISPD), prin Hotărârea nr. 723 din 8 septembrie 2017¹.

PNISPD prevede o abordare intersectorială în incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale acestora în egală măsură cu ceilalți cetățeni în toate domeniile vieții sociale.

PNISPD urmărește eficientizarea și canalizarea eforturilor tuturor instituțiilor statului, a societății civile și a partenerilor de dezvoltare în vederea asigurării implementării prevederilor Convenției ONU în diverse politici sectoriale și intersectoriale. Implementarea acestuia va asigura respectarea drepturilor și participarea persoanelor cu dizabilități în societate, va crea oportunități mai bune de incluziune socială, contribuind astfel la realizarea de către Republica Moldova a angajamentelor naționale și internaționale asumate în contextul obiectivelor strategice în domeniul asigurării drepturilor omului.

În cadrul capitolului I. DESCRIEREA SITUAȚIEI ACTUALE ȘI IDENTIFICAREA PROBLEMELOR, ca componente ale analizei SWOT, PNISPD identifică drept puncte slabe, inclusiv următoarele:

- lipsa mecanismelor eficiente de implementare a unor prevederi legale, care stipulează incluziunea persoanelor cu dizabilități în diferite domenii ale vieții; colaborarea insuficientă între diferite instituții ale autorității administrației publice centrale și locale în vederea abordării intersectoriale a problemelor privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități;
- lipsa unui sistem național de colectare și prelucrare a datelor statistice cu privire la dizabilitate, care să ofere posibilitatea unor analize profunde pe diverși indicatori statistici;

Pornind de la prioritățile naționale în domeniul incluziunii sociale și punctele slabe ale sistemului prezentate în PNISPD, Asociația Obștească „Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova” (AOPD) și-a propus monitorizarea implementării la nivel raional și local a prevederilor Obiectivului 8. *Consolidarea capacităților instituționale pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități* al PNISPD. În special, s-au monitorizat acțiunile delegate pentru a fi întreprinse de APL de nivelul I și II, pentru asigurarea implementării acestuia, după cum urmează:

- Integrarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, a problemelor persoanelor cu dizabilități în politicile sectoriale și programele locale, inclusiv prin desemnarea unei persoane responsabile (instituirea unui punct focal) de promovarea, monitorizarea și raportarea implementării acestora.
- Asigurarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate, a evidenței și raportării numărului

---

¹ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371431>

persoanelor cu dizabilități pe criterii (tip de dizabilitate, gen, vîrstă, stare civilă, mediul de rezidență).

- Efectuarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate, inclusiv cu implicarea societății civile, de studii și rapoarte tematice privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în diverse domenii (protecție socială, ocupare în muncă, educație, sănătate, justiție, accesibilitate, nediscriminare) și atitudinea populației față de persoanele cu dizabilități.

Monitorizarea a fost efectuată de către AO „AREAP” din Edineț în cadrul proiectului „Parteneriate locale și implicare națională pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități”, implementat de către Secretariatul AOPD, grație suportului oferit de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, din resursele acordate de Swiss Cooperation in Moldova și Guvernul Suediei.

Scopul monitorizării este îmbunătățirea planificării și implementării anuale a obiectivelor și acțiunilor PNISPD, inclusiv de către APL de nivelul I și nivelul II.

Constatările și recomandările aduse în acest raport sunt menite să contribuie la conștientizarea importanței capacitării actorilor responsabili de implementarea PNISPD și drept urmare la ridicarea nivelului de realizare al PNISPD.

Pentru monitorizarea implementării acțiunilor de interes din cadrul Obiectivului 8 al PNISPD, s-a au propus următoarele **obiective specifice**:

- Analiza Raportului cu privire la realizarea în anul 2017 a Planului de acțiuni privind implementarea PNISPD ².
- Expedierea demersurilor către instituțiile responsabile de implementarea acțiunilor selectate în scop de a identifica gradul de realizare a acestora.
- Analiza raportului dintre acțiunile planificate, cele realizate la nivel național și cele realizate la nivel local, în baza studiului de caz al raionului Edineț.
- Elaborarea recomandărilor pentru planificarea și implementarea acțiunilor PNISPD pentru perioada următoare în vederea sporirii implementării Obiectivului 8.

Monitorizarea implementării celor 3 acțiuni selectate s-a bazat pe analiza de conținut, analiza datelor statistice și organizarea ședințelor cu reprezentanții APL II din raionul Edineț. Astfel, au fost analizate informațiile disponibile pe paginile web ale APC și APL³, răspunsurile APL de nivelul II la demersurile AO AREAP și AOPD, și rapoartele de activitate ale autorităților responsabile de implementarea Obiectivului 8.

În vederea analizei implementării acțiunilor Obiectivului 8 la nivel local, AO AREAP și AOPD au expediat demersuri de solicitare a informației către toate primăriile raionului Edineț (32 în total), la care au recepționat 22 răspunsuri. De asemenea au fost organizate 2 ședințe la

---

² <https://msmps.gov.md/ro/content/raport-cu-privire-la-realizarea-anul-2017-planului-de-actiuni-privind-implementarea-0>

³ <http://edinet.md/consiliul-raional-edinet/rapoarte/>
<http://edinet.md/directia-asistenta-sociala-si-protectie-a-familiei-edinet/>

nivelul raionului Edineț cu participarea: Vicepreședintele raionului, reprezentant DASPF, reprezentant Direcția Educație, viceprimar de Edineț, reprezentant SAP, reprezentanți asociații obștești.

Capitolul I

Descrierea implementării acțiunilor monitorizate

Nr.	Acțiunea monitorizată	Termen de realizare conform PNISPD	Costuri estimate	Instituția responsabilă	Indicatori stabiliți	Indicatori realizați	Descrierea progresului înregistrat
1.	8.2 Integrarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, a problemelor persoanelor cu dizabilități în politicile sectoriale și programele locale, inclusiv prin desemnarea unei persoane responsabile (instituirea unui punct focal) de promovarea, monitorizarea și raportarea implementării acestora.	2017-2022, anual	În limita mijloacelor financiare alocate	Autoritățile administrației publice centrale și locale de nivelul întâi și al doilea	<ul style="list-style-type: none"> - puncte focale instituite în cadrul instituțiilor autorităților administrației publice centrale și locale; - număr de acțiuni în domeniul drepturilor 	<p>La nivel central</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipsește informația privind instituirea punctelor focale la nivel de APC. <p>La nivel de APL II</p> <p>Este instituit punct focal.</p> <p>La nivel de APL I</p> <ul style="list-style-type: none"> - 15 primării din raionul Edineț, din 22 care au răspuns la demersul AREAP, au instituite puncte focale. <p>La nivel central</p> <ul style="list-style-type: none"> - În raportul MSMPS lipsește informația privind numărul de 	<p>În Raportul MSMPS cu privire la realizarea în anul 2017 a Planului de acțiuni privind implementarea PNISPD, nu sunt reflectate rezultatele pentru acest indicator</p> <p>Conform răspunsului la demersul de solicitare a informației, Consiliul Raional Edineț are instituit punct focal în cadrul DASPF – specialistul principal în problemele persoanelor în etate și cu dizabilități.</p> <p>Conform răspunsurilor celor 22 de primării din raionul Edineț la demersurile AREAP constatăm următoarea situație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cele 15 primării au instituit puncte focale în persoana : primarului localității – 6 cazuri asistentului social comunitar -9 cazuri. Menționăm că asistentul social comunitar este angajat al STAS. - Celelalte primării nu au prezentat informație la acest capitol sau au menționat că nu au așa persoană. <p>Conform raportului MSMPS cu privire la realizarea în anul 2017 a Planului de acțiuni privind implementarea PNISPD au fost atinse următoarele rezultate:</p>

Nr.	Acțiunea monitorizată	Termen de realizare conform PNISPD	Costuri estimate	Instituția responsabilă	Indicatori stabiliți	Indicatori realizați	Descrierea progresului înregistrat
					<p>persoanelor cu dizabilități conținute în strategii, programe și planuri de acțiuni sectoriale ale autorității administrației publice centrale și locale.</p>	<p>acțiuni vizând drepturile persoanelor cu dizabilități conținute în documente strategice (programe, strategii, planuri de acțiuni).</p> <p>La nivel de APL II - 2 documente.</p> <p>La nivel de APL I - 7 localități au planificate activități.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Au fost ajustate 49 de acte normative din diferite domenii, la prevederile legislației în vigoare, în cea mai mare parte a fost ajustată terminologia – de ex. noțiunea de invalid a fost substituită cu noțiunea de persoană cu dizabilități. - A fost elaborat Programul național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități din instituțiile subordonate MSMPS. - A fost elaborat și definitivat proiectul de lege cu privire la promovarea ocupării forței de muncă. - A fost aprobată prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 216 din 12 iunie 2017 semnarea Protocolului Opțional la Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. <p>Consiliul raional Edineț are prevăzute unele acțiuni ce se referă la persoanele cu dizabilități în cadrul Strategiei de Dezvoltare Socio – Economică a raionului pentru anii 2016 – 2020. În anul 2018 a fost aprobată Strategia de Incluziune Socială a raionului Edineț pentru anii 2018 – 2021.</p> <p>Conform răspunsurilor celor 22 de primării din raionul Edineț la demersurile AREAP constatăm următoarea situație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 7 localități au planificate careva activități ce se referă la drepturile persoanelor cu dizabilități în documentele de politici publice locale, dar nu specifică clar în ce documente se conțin acestea.

Nr.	Ațiunea monitorizată	Termen de realizare conform PNISPD	Costuri estimate	Instituția responsabilă	Indicatori stabiliți	Indicatori realizați	Descrierea progresului înregistrat
							- Informațiile nu pot fi verificate pe paginile web ale primăriilor, din lipsa informației.
2.	8.3 Asigurarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate, a evidenței și raportării numărului persoanelor cu dizabilități pe criterii (tip de dizabilitate, gen, vârstă, stare civilă, mediul de rezidență).	2017-2022, anual	În limita mijloacelor financiare alocate	Autoritățile administrației publice centrale și locale de nivelul întâi și al doilea	- Evidența persoanelor cu dizabilități în corespundere cu competențele funcționale și serviciile prestate de către autoritate;	La nivel central - nu există statistici oficiale privind numărul persoanelor cu dizabilități dezaggregate pe criteriile stabilite în PNISPD.	Conform raportului MSMPS cu privire la realizarea în anul 2017 a Planului de acțiuni privind implementarea PNISPD, la acțiunea 8.3 constatăm următoarea situație: - BNS , îndeplinește rolul de coordonare și conducere a activităților în domeniul statisticii oficiale a statului și este responsabil inclusiv de informația privind situația persoanelor cu dizabilități. - Evidența și datele privind numărul persoanelor cu dizabilități, dezaggregate pe vârstă, sex, locul de trai, tip de prestații, mărimea prestației, tip de servicii sociale, statutul ocupațional, studii, experiență profesională, ș.a. se realizează de mai multe instituții, responsabile de măsurile de protecție socială, ocupare în câmpul muncii, reabilitare, prestare de servicii sociale etc.. - La 01.01.2018 persoanele cu dizabilități reprezintă 5,0% din populația totală a țării, iar copiii cu dizabilități constituie 1,7% din numărul total al copiilor din Republica Moldova. MSMPS prezintă, de asemenea, distribuția numărului persoanelor cu dizabilități pe criteriile: vârstă (adulți, copii) și gradul de dizabilitate. - Conform Raportului ⁴ cu privire la rezultatele activității Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă pentru I semestru 2017, datele

⁴ <http://cnddcm.msmmps.gov.md/ro/node/11>

Nr.	Acțiunea monitorizată	Termen de realizare conform PNISPD	Costuri estimate	Instituția responsabilă	Indicatori stabiliți	Indicatori realizați	Descrierea progresului înregistrat
					<p>- rapoarte de activitate cu date statistice dezaggregate referitoare la persoanele cu dizabilități în</p>	<p>La nivel de APL II - DASPF Edineț deține statistica dezagregată.</p> <p>La nivel de APL I - 17 primării din raionul Edineț au prezentat statistica privind persoanele cu dizabilități.</p> <p>La nivel central - 8 instituții raportează acțiuni e vizează persoanele cu dizabilități</p>	<p>privind persoanele cu dizabilități sunt dezaggregate pe următoarele criterii: tipul expertizării (primară, repetată), 2 categorii de vârstă (copii, adulți), gradul de dizabilitate (mediu, accentuat, sever) și tipul nozologiilor (boli, leziuni etc.),</p> <p>Drept răspuns la demersul de solicitare a informației, DASPF a prezentat statistica solicitată, dezagregată pe criteriile stabilite în PNISPD.</p> <p>Conform răspunsurilor celor 22 de primării din raionul Edineț la demersurile AREAP constatăm următoarea situație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - deși DASPF Edineț duce o statistică complexă a persoanelor cu dizabilități, la nivelul primăriilor se atestă o situație diferită. - din 17 primării care au prezentat statistica persoanelor cu dizabilități, numai 10 au o evidență dezagregată după criteriile stabilite în PNISPD, iar 7 o fac parțial sau dețin numai numărul total al persoanelor cu dizabilități. <p>Conform analizei efectuate pe paginile web a 18 instituții de nivel central (ministere și agenții) care au responsabilități pentru implementarea unor acțiuni din PNISPD, constatăm următoarea situație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 8 instituții fac referire la careva acțiuni realizate sau nerealizate pe domeniul dizabilității, în

Nr.	Acțiunea monitorizată	Termen de realizare conform PNISPD	Costuri estimate	Instituția responsabilă	Indicatori stabiliți	Indicatori realizați	Descrierea progresului înregistrat
					<p>baza competențelor funcționale și serviciilor prestate;</p>	<p>La nivel de APL II - Nu sunt astfel de rapoarte</p> <p>La nivel de APL I - 0 primării fac așa rapoarte.</p>	<p>raportul anual de activitate pentru 2017, dintre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Casa Națională de Asigurări Sociale prezintă statistică pe domeniul dizabilitate în raportul său anual de activitate pentru 2017. - MSMPS, în cadrul Raportului social anual 2017, prezintă date multiple dezagregate pe domeniul dizabilitate. - CNDDCM prezintă date complexe, dezagregate, privind domeniul dizabilității în raportul pentru I semestru 2017. Rapoarte ulterioare n-au putut fi identificate. - ANOFM prezintă date complexe privind serviciile acordate persoanelor cu dizabilități în raportul de activitate pentru anul 2017. <p>În răspunsul la demersul de solicitare a informației nu s-a făcut referire la careva rapoarte de activitate, nici pe pagina oficială a Consiliului Raional n-a putut fi identificat astfel de raport.</p> <p>Conform răspunsurilor celor 22 de primării din raionul Edineț la demersurile AREAP constatăm următoarea situație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nici o primărie din raionul Edineț nu elaborează rapoarte de activitate, care să conțină date referitoare la persoanele cu dizabilități.

Nr.	Acțiunea monitorizată	Termen de realizare conform PNISPD	Costuri estimate	Instituția responsabilă	Indicatori stabiliți	Indicatori realizați	Descrierea progresului înregistrat
					<ul style="list-style-type: none"> - formulare statistice completate pe domenii de activitate. 	<p>La nivel central</p> <ul style="list-style-type: none"> - raportul MSMPS nu prezintă date la acest capitol. <p>APL de nivel II și I</p> <ul style="list-style-type: none"> - n-au prezentat date la acest indicator. 	<p>Conform răspunsului BNS nr. 20-21/157 din 28.05.2018 la demersul AOPD de solicitare a informației:</p> <ul style="list-style-type: none"> - BNS a instituit Grup de lucru intersectorial în vederea coordonării și setării priorităților pentru statistica dizabilității. - Începând cu anul 2017, în chestionarul cercetării Ancheta Forței de Muncă un fost incluse și întrebări ce țin de dizabilitate. - Anual, BNS publică nota informativă privind situația persoanelor cu dizabilități.
3.	8.5 Efectuarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate, inclusiv cu implicarea societății civile, de studii și rapoarte tematice privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în diverse domenii (protecție socială, ocupare în muncă, educație, sănătate, justiție, accesibilitate,	2017-2022, anual	În limita mijloacelor financiare alocate	Autoritățile administrației publice centrale și locale de nivelul întâi și al doilea	<ul style="list-style-type: none"> - Studii și rapoarte tematice privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în diverse domenii elaborate. 	<p>La nivel central</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6 rapoarte tematice 	<p>Conform raportului MSMPS cu privire la realizarea în anul 2017 a Planului de acțiuni privind implementarea PNISPD, la acțiunea 8.5 au fost efectuate următoarele studii și rapoarte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raportul General privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova pentru anul 2017, elaborat de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității - Studiul „Identificarea barierelor și lacunelor în procesul de contractare de către stat a serviciilor furnizate de OSC” a fost elaborat în cadrul proiectului „Creșterea gradului de participare a persoanelor cu dizabilități în procesele de politici publice”, de către Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități. - Studiul „Creșterea gradului de participare a persoanelor cu dizabilități în procesele de

Nr.	Acțiunea monitorizată	Termen de realizare conform PNISPD	Costuri estimate	Instituția responsabilă	Indicatori stabiliți	Indicatori realizați	Descrierea progresului înregistrat
	nediscriminare) și atitudinea populației față de persoanele cu dizabilități					<p>La nivel de APL II</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 raport. <p>La nivel de APL I</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0 primării au astfel de analize. 	<p>politici publice”, elaborat de Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Studiul „Accesibilitatea infrastructurii instituțiilor educaționale amplasate pe ambele maluri ale r. Nistru”, elaborat de echipa de autori ai Institutului de Politici Publice din Moldova. - Studiul „Analiza situațională cu privire la asistenta medicală comunitară”, elaborat în cadrul Proiectului Viață Sănătoasă. - De către Oficiul Avocatului Poporului au fost realizate 2 Rapoarte, inclusiv: Raportul privind situația copiilor plasați în Casa-internat pentru copii cu deficiențe mintale Orhei, Casa-internat pentru copii cu deficiențe mintale Hîncești; Raportul privind integrarea persoanelor cu dizabilități severe în comunitate: Impactul serviciului social ”Asistență personală”. <p>DASPF Edineț, în parteneriat cu AO People in Need, a realizat la finele anului 2017 un studiu privind incluziunea socială a persoanelor defavorizate, drept parte componentă a procesului de elaborare a Strategiei de Incluziune Socială a raionului Edineț pentru anii 2018 – 2021.</p> <p>Conform răspunsurilor celor 22 de primării din raionul Edineț la demersurile AREAP constatăm următoarea situație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nici o primărie din raionul Edineț nu a efectuat studii sau rapoarte tematice.

Capitolul II

Descrierea gradului de realizare a acțiunilor

Gradul de realizare a celor 3 acțiuni monitorizate la Obiectivului 8 al PNISPD pe parcursul anului 2017 a fost analizat de către AREAP în baza a 6 indicatori de progres, stabiliți în Planul de acțiuni privind implementarea PNISPD.

Ținând cont de faptul că acțiunile monitorizate sunt cu caracter continuu, având perioada de implementare 2017-2022, estimarea gradului de realizare a fiecărei acțiuni s-a realizat cu ajutorul **calificativelor**:

1. **nesatisfăcător** (în cazul în care la o anumită acțiune nu au fost întreprinse măsuri de realizare a acesteia, pe parcursul perioadei de monitorizare, sau acțiunea a fost realizată însă indicatorii de progres și rezultatul scontat nu au fost atinși)
2. **satisfăcător** (în cazul în care acțiunea a fost realizată, însă indicatorii de progres și rezultatul scontat au fost atinși doar parțial);
3. **bine** (în cazul în care acțiunea a fost realizată, indicatorii de progres și rezultatul scontat fiind atinși);
4. **excelent** (în cazul în care o acțiune a fost realizată cu succes și nu există recomandări)

Astfel, au fost acordate următoarele calificative:

Numărul acțiunii monitorizate	Numărul de indicatori monitorizați	Calificativul acordat pentru APC	Calificativul acordat pentru APL de nivelul II	Calificativul acordat pentru APL de nivelul I
Acțiunea 8.2	2	Satisfăcător	Bine	Satisfăcător
Acțiunea 8.3	3	Bine	Satisfăcător	Satisfăcător
Acțiunea 8.5	1	Bine	Bine	Nesatisfăcător

Justificarea acordării calificativelor:

Gradul de realizare a acțiunii 8.2 s-a estimat în baza a 2 indicatori de progres și anume: a) punctele focale instituite în cadrul APC și APL și b) numărul de acțiuni vizând drepturile persoanelor cu dizabilități conținute în documente strategice (programe, strategii, planuri de acțiuni) ale APC și APL.

În raportul MSMPS cu privire la realizarea în anul 2017 a Planului de acțiuni privind implementarea PNISPD, nu se regăsesc informații referitoare la punctele focale instituite în cadrul APC și nici informații privind numărul de acțiuni vizând drepturile persoanelor cu dizabilități conținute în documente strategice ale APC. Analiza unor documente de politici în diferite domenii denotă totuși includerea de către APC a acțiunilor specifice privind drepturile persoanelor cu dizabilități în documentele strategice. Spre exemplu, Planul de acțiuni pe anii 2015-2017 și Planul de acțiuni pe anii 2018 – 2020 pentru implementarea Programului de

dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011 – 2020 conțin o serie de acțiuni axate pe drepturile copiilor și tinerilor cu dizabilități în sistemul de învățământ; Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova– Uniunea Europeană în perioada 2017–2019 conține o măsură de implementare care vizează asigurarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități etc. Reieșind din această situație și ținând cont de faptul că raportarea implementării acțiunii 8.2 de către MSMPS nu s-a realizat strict în baza indicatorilor de progres stabiliți în planul de acțiuni pentru implementarea PNISPD, considerăm *satisfăcător* gradul de implementare **la nivel de APC**, cu toate că au fost atinse anumite rezultate.

La nivel de APL II rezultatele înregistrate au fost apreciate cu *bine*, pentru că este desemnată o persoană responsabilă de implementarea politicilor în domeniu în cadrul DASPF și este elaborată o Strategie de Incluziune Socială.

La nivel de APL I acțiunea monitorizată are un grad de realizare *satisfăcător*, deoarece din cele 32 de primării ale raionului Edineț, care au primit demersuri de solicitare a informației din partea AO AREAP, 22 au expediat răspunsuri cu informație completă sau parțială. Din cele 22 primării, 15 au instituite puncte focale, inclusiv 6 atribuie această funcție primarului. La fel, 7 primării au planificate careva activități ce se referă la drepturile persoanelor cu dizabilități.

Gradul de realizare a acțiunii 8.3 s-a estimat în baza a 3 indicatori de progres și anume: a) evidența persoanelor cu dizabilități în corespundere cu competențele funcționale și serviciile prestate de către autoritate; b) rapoarte de activitate cu date statistice dezagregate referitoare la persoanele cu dizabilități în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate; c) formulare statistice completate pe domenii de activitate.

APC este apreciată cu calificativul *bine*, pentru că, deși MSMPS nu-și asumă rolul de monitorizare a numărului persoanelor cu dizabilități, delegă această responsabilitate în altor instituții de nivel central, cum ar fi BNS, ANOFM, CNAS ș.a. BNS raportează instituirea unui Grup de lucru intersectorial în vederea coordonării și setării priorităților pentru statistica dizabilității. La fel, începând cu anul 2017, în chestionarul cercetării Ancheta Forței de Muncă un fost incluse și întrebări ce țin de dizabilitate.

La fel, ceilalți 2 indicatori (b) rapoarte de activitate cu date statistice dezagregate referitoare la persoanele cu dizabilități în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate; și c) formulare statistice completate pe domenii de activitate) sunt atinși parțial de către instituțiile responsabile.

APL de nivel II, reprezentată prin DASPF, are calificativul *satisfăcător*, deoarece a atins numai 1 din cei 3 indicatori și anume – evidența persoanelor cu dizabilități. Ceilalți 2 indicatori au un grad foarte scăzut de realizare.

Primăriile raionului Edineț (**APL I**) sunt apreciate cu *satisfăcător*, pentru că 17 primării din 32 au prezentat statistica privind persoanele cu dizabilități, dintre care 10 au dezagregat-o pe toate criteriile specificate în PNISPD. Rapoarte privind situația persoanelor cu dizabilități, care ar include statistică conform criteriile specificate în PNISPD nu are nici o primărie a raionului. Completarea formularelor statistice la nivel de primărie se efectuează conform standardelor stabilite de BNS.

Pentru estimarea **gradului de realizare a acțiunii 8.5** s-a fost stabilit drept indicator de progres - Studii și rapoarte tematice privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în diverse domenii elaborate.

La nivel de **APC** calificativul este *bine*, pentru că au fost elaborate 6 analize sau studii în parteneriat sau pentru MSMPS, ce se referă direct sau tangențial la situația persoanelor cu dizabilități.

APL de nivel II este apreciată cu *bine*, pentru că are elaborat un raport privind incluziunea socială la nivel de raion, deși este realizat de către un consultant din exterior contractat de către o asociație obștească.

Acțiunea 8.5 este cel mai puțin implementată la nivel de **APL I**, aprecierea fiind *nesatisfăcător*. Nici o primărie a r-lui Edineț nu are elaborare studii și rapoarte privind situația persoanelor cu dizabilități.

Capitolul III

Concluzii și recomandări

Concluzii

1. Din cele 3 acțiuni monitorizate, la nivel de APC și APL II, 2 au fost realizate bine și una satisfăcător, iar la nivel de APL I două au fost realizate satisfăcător și una nesatisfăcător.
2. Activitățile monitorizare nu au un termen exact de realizare, toate fiind planificate pentru o perioadă de 6 ani. Corespunzător, progresul în atingerea indicatorilor stabiliți nu poate fi evaluat decât la finele implementării PNISPD.
3. Nici una din activitățile monitorizare nu are buget stabilit, toate avînd mențiunea „În limita mijloacelor financiare alocate”. Acest fapt denotă o asumare insuficientă din partea MSMPS a obiectivelor și rezultatelor planificate în vederea atingerii unor rezultate palpabile.
4. Răspunsurile parvenite de la APL de nivelurile I la demersurile AOPD și AREAP denotă că acestea nu cunosc suficient de bine prevederile PNISPD și responsabilitățile care li se atribuie în vederea implementării PNISPD. Mai mulți reprezentanți ai primăriilor au telefonat la AOPD pentru a solicita explicații referitoare la demersurile de solicitare a informației pe care le-au primit.
5. Din răspunsurile la demersurile AOPD și AREAP expediate către consiliul raional și primăriile raionului Edineț, constatăm că APL de nivelurile II și I nu conștientizează pe deplin responsabilitatea privind realizarea acțiunilor care le sunt delegate conform planului de acțiuni pentru implementarea PNISPD. Din cele 32 primării doar 22 au răspuns la demersurile expediate de AO AREAP.
6. Incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nu este prioritară pentru APL de nivelurile I. Constatăm că nici una din primăriile raionului Edineț nu au realizat toate acțiunile pentru implementarea Obiectivului 8 prevăzute în PNISPD.
7. Din raportul MSMPS cu privire la realizarea în anul 2017 a Planului de acțiuni privind implementarea PNISPD, nu este clar în ce măsură au fost instituite punctele focale responsabile de promovarea, monitorizarea și raportarea implementării politicilor în domeniul dizabilității, inclusiv a PNISPD.
8. Potrivit informației furnizate de BNS, la nivel național a demarat un proces de stabilire a priorităților pentru realizarea unei statistici a dizabilității, dar nu este clar când vor fi disponibile date care să reflecte comprehensiv situația persoanelor cu dizabilități în diferite domenii ale vieții, în profil teritorial, dezaggregate pe tipuri de dizabilități etc.

Recomandări:

1. Elaborarea de planuri anuale de implementarea PNISPD pînă la începutul fiecărui an de implementare și informarea APL I și II privind responsabilitățile ce li se atribuie.
2. Acordarea de asistență și capacitatea APL I și II în vederea implementării la nivel local a acțiunilor delegate în mod corespunzător.

3. Alocarea resurselor financiare corespunzătoare pentru realizarea acțiunilor planificate în PNISPD, inclusiv pentru capacitatea instituțiilor responsabile de implementare, realizarea cercetărilor, etc. inclusiv la nivelul APL I și II.
4. Instituirea mecanismelor de monitorizare a progresului în implementarea PNISPD de către APL I și II.
5. Asigurarea evidenței de către MSMPS, APL I și II a numărului persoanelor cu dizabilități dezagregat pe criteriile stabilite de către PNISPD în baza unor instrumente standardizate. Elaborarea de către MSMPS a studiilor și rapoartelor anuale privind situația persoanelor cu dizabilități la nivel național.
6. Elaborarea rapoartelor anuale pe implementarea PNISPD în baza indicatorilor stabiliți în planul de acțiuni și aprecierea gradului de implementare a fiecărei acțiuni în perioada de referință atât la nivel central, cât și la nivel local.